

fein, spielen um: शतस्य oder शतं प्रदीव्यति P. 2, 3, 59, Sch. Uneig.: त-
तस्त्योर्धुद्धमतीव दारुणं प्रदीव्यताः प्राणदुरोदरं द्वयोः MBh. 8, 4210. प्रा-
देवीदात्मसंपदम् BHATT. 8, 122.

— प्रति 1) *entgegenwerfen:* शलाकां प्रतिदीव्यति P. 2, 3, 59, Sch. —
2) *gegen Jmd (acc.) wülfeln:* यो अस्मान्प्रतिदीव्यति AV. 7, 109, 4. स दी-
व्यमानः प्रतिदीव्यदेनम् MBh. 3, 37. तन्मो शठः कितवः प्रत्यदेवीत् 3, 1356.
येन मां त्वं महाराज धनेन प्रतिदीव्यसे 2, 2057. — Vgl. प्रतिदिवन्, प्र-
तिदीवन्.

— वि *verspielen:* गौ विदीव्यते KĀTH. 8, 7. इमां सभामध्ये यो व्यदेवी-
द्वेषु MBh. 2, 2384. *spielen, tändeln:* विदेवं दीव्यमाना ज्ञात्या आसते
ÇAT. Br. 4, 8, 8, 6.

2. दिव्, देवति *in Jammer versetzen;* partic. द्यून् P. 6, 4, 19, Sch. 8, 2,
49, Sch. — caus. देवयति dass. (nach RAMĀN. bei WEST. auch *bitten;*
gehen) DhĀTUP. 33, 51. med. *in Jammer sich befinden* 32.

— घ्रा s. घ्राद्यून् (vom Hunger geplagt?).

— परि 1) *jammern, wehklagen:* करुणं परिदेवतीम् MBh. 3, 5998. प-
रिदेवति करुणं सर्वे HARIV. 3683. 2345. परिदेवितुम् R. GORR. 2, 53, 27.
beklagen, beweinen: परिदेवति तान्वीरान् MBh. 3, 14798. 11, 468. med.:
धात्रोः पर्यदेविष्ठ सा पुरः BHATT. 4, 34. परिदेदिविरे 14, 48. आत्मनः (acc.
pl.) परिदेवध्व 7, 86. Das med. wird von den Scholl. auf देव् zurückgeführt. —
2) परिद्यून् P. 8, 2, 49, Sch. *in Elend versetzt, in einer jämmerlichen Lage*
sich befindend ÇAT. Br. 11, 5, 1, 8. अन्नं NIR. 9, 8. पुत्राधिभिः परिद्यूनाम्
MBh. 3, 3175. जरया 12, 8905. पुत्रं 7, 3013. शोकत्राशुं R. 2, 47, 2. पुत्र-
शोकं 57, 22. 72, 50. रामचित्तं 6, 109, 56. — MBh. 1, 7422. 3, 306.
12483. 9, 1826. 13, 1965. 4846. R. 5, 36, 45. — caus. परिदेवयति *jam-*
mern, wehklagen: शोकदुःखार्ताः पर्यदेवयत् MBh. 1, 4592. 6412. 3, 267, 4,
1272. 13, 7781. R. 2, 40, 37. 66, 16. R. GORR. 2, 48, 23. 3, 58, 43. PAÑKĀT.
98, 1. 144, 25. *bejammern, beklagen:* आत्मानम् MBh. 3, 2561. कृपणाः कृ-
पणां पर्यदेवयत् BHĀG. P. 7, 2, 52. — med. MBh. 4, 1246. 12, 734. R. 2, 51,
20. 64, 45. 86, 20. R. GORR. 2, 83, 15. 6, 23, 25. SĀJ. zu RV. 1, 103, 1. —
रामेण परिदेवितम् von Rāma wurde *gejammert* R. 5, 32, 33. परिदेवित
adj. *kläglich:* वाचः MBh. 4, 807. परिदेवितानरैः KUMĀRAS. 4, 25. n. *Weh-*
klage MBh. 1, 6199. 3, 2212. 2975. R. GORR. 2, 57, 18. MĀLAV. 43. BHĀG.
P. 4, 17, 12. 7, 2, 36. — Mau hat bis jetzt परिदेवति und परिदेवयति auf-
देव् zurückgeführt, wir haben es aber von परिद्यून् nicht trennen wollen.
Vgl. दीन.

3. दिव्, द्यु (= दिउ), द्यो; im Veda m., selten f., welches später allein
gilt. sg. nom. द्यौस् (d. i. दिव्यौस्), voc. द्यौस् (d. i. दिव्यौस्; vgl. übrigen
द्यौष्पितः AV. 6, 4, 3 und auch RV. 8, 89, 12, wo die uns bekannten Hdschr.
den Udātta haben) RV. 6, 31, 5. acc. द्यौम् und दिवम् (दिव्यम् ÇAT. Br. 10, 6, 1,
9), instr. दिव्यां, dat. द्यवे (MBh. 1, 3934) und दिव्यैः; abl. gen. द्यौस् und
दिव्यस्, loc. द्यौवि und दिव्यैः; du. द्यौवा, द्यौवी in der folgend. Stelle:
प्र वीं महि द्यवी (= द्योतमाने SĀJ.) अयुपस्तुतिं भ्रामहे RV. 4, 36, 5.
pl. nom. द्यौवस्, acc. द्यून्, instr. द्यूभिस्. Eine kritisch zweifelhafte
Form दिव्यस्, dem Zusammenhange nach nom. pl. findet sich in folg.
Stelle: एतमु त्पं मद्दच्युतं स्रुद्धारं वृषभं दिवौ डङ्कः (दिवोडङ्कम् SV.) ।
विश्रा वसूनि विधत्तम् RV. 9, 108, 11. In den eigenen Texten des AV.
fehlt nicht nur der ganze Plural, sondern auch der gen. abl. द्यौस्, und
III. Theil.

द्वि findet sich nur ein Mal (12, 2, 18). Die indischen Grammatiker
stellen die Themata दिव् und द्यौ auf; der nom. voc. sg. von दिव् fällt
mit dem von द्यौ zusammen; vor vocalisch anfangenden Endungen bleibt
दिव्, consonantisch anfangende treten an द्यु (dieses auch am Anfange
eines comp.); द्यौ wird ganz nach der Analogie von गो declinirt. द्या-
म् wird von VOP. auch als ein neben दिवम् bestehender acc. von दिव्
aufgefasst. P. 7, 1, 84. 90. VOP. 3, 161—163. 82. Dem Stamme द्यौ begeg-
nen wir in einem Compositum in der Stelle: धराविपद्योसलिलेषु MBh.
8, 4658; vgl. auch द्योकार. 1) *Himmel* AK. 4, 1, 1, 1. 2, 1. H. 87. 163. an.
1, 11. 14. MED. v. 11. j. 2. नमो दिवे वृकते RV. 4, 136, 6. वर्षिष्ठं द्यामि-
वोपरि 4, 31, 15. नहि नः शत्रुविदिद्वि अथि द्यवि न भूयाम् 1, 39, 4. ये अ-
त्तित्ति य उप द्यवि ष्ट 6, 52, 13. पार्ये द्योः 66, 8. 67, 6. दिवस्तन्यतुः 7, 3,
6. वृष्टिं दिवस्परि 2, 6, 5. दिवो विशः 6, 16, 9. दिवि, पृथिव्याम्, अत्तरिते
2, 40, 4. दिवोव् द्यामधि नः श्रामंतं धाः 7, 24, 5. दिवा यति मरुतो भूया-
मिः 1, 161, 14. 7, 62, 1. द्यौर्वेभिः पृथिवी समुद्रैः 6, 50, 13. द्यौर्वि स्वयं-
मानो नमोभिः 2, 4, 6. आ पालिन्द्रो दिव आ पृथिव्याः 4, 21, 3. यान् द्याव-
स्तनन्याडुषामः 7, 88, 4. द्यावः, अत्तरिताणि, भूमयः 8, 6, 15. द्यावः, द्यो-
षधीः, आयः 3, 31, 5. 4, 37, 3. द्यावः, तामः 8, 59, 4. 2, 34, 2. 4, 16, 19. 5, 41,
14. आदस्य वातो अन् वाति शोचिरनु द्यून् 1, 148, 8. अमृतो वै दिवो वर्ष-
ति ÇAT. Br. 12, 4, 1, 7. 11, 1, 6, 7. 14, 6, 8, 3. AV. 1, 30, 3. 4, 1, 4. fem.: द्यौ-
र्वी RV. 10, 59, 7. 63, 3. वर्षयन्ध्यामुतेमाम् 9, 96, 3. 5, 63, 6. 10, 88, 3. 9.
कृतमो द्यौ रश्मिरस्या ततान् 1, 35, 7. VĀLAKH. 3, 8. ÇAT. Br. 2, 1, 4, 28. 11,
1, 6, 3. 13, 2, 6, 14. AIT. Br. 3, 48. — द्यौर्मिरायः M. 8, 86. खं द्यौश्च MAT-
SJOJ. 3. RAGH. 2, 75. BHĀG. P. 3, 6, 27. दिवं भूमिं च M. 1, 13. दिवं गतानि
3, 159. दिवं याति 11, 240. MBh. 1, 568. R. 7, 83, 22. ÇĀK. 98, 14. RAGH. 3,
4. दिवमधितामिव 12. BRAHMA-P. 50, 11. 53, 19. दिवमार्यो गतः so v. a.
starb R. 2, 102, 5. KATHĀS. 21, 63. द्यो च भूमिं च R. 2, 91, 27. ÇĀK. 47. KA-
THĀS. 23, 261. अत्तरदिवः R. GORR. 4, 62, 18. MEDH. 31. KATHĀS. 25, 258.
ÇUK. 39, 1. दिवि M. 2, 232. 4, 59, 142. N. 5, 6, 26, 13. BHĀG. P. 1, 19, 18.
द्युमार्गेण durch den *Luftraum* VID. 321. विमलदिवि adj. n. pl. P. 7, 1,
72, Sch. Nach MED. j. 2 (wo गगने st. गगने zu lesen) und VIÇVA im ÇKDR.
auch द्यु n. (nom. द्यु). Im Besonderen ist zu bemerken a) der *Himmel*
ist gewöhnlich männlich angeschaut als *Vater*, neben der *Mutter Erde*:
द्यौष्पिता RV. 4, 1, 10. 6, 51, 5. AV. 6, 4, 3. ÇAT. Br. 14, 9, 4, 19. ÇĀKĀH.
Çr. 4, 18, 7. द्यौर्मे पिता जनिता नाभिरत्र बन्धुर्मे माता पृथिवी मृचीयम्
RV. 1, 164, 33. 191, 6. der *Himmel* m. unter den Vasu MBh. 1, 3934.
fgg. — b) f. personif. als *Tochter des Prāgāpati*: (प्रजापतेर्दुहितारम्)
दिवमित्यन्य आङ्गुषमित्यन्ये AIT. Br. 3, 33. ÇAT. Br. 1, 7, 4, 1. — c) das
kosmologische System im Veda nimmt drei über einander liegende
Himmel an: einen unteren, mittleren, obersten oder dritten (अवम, म-
ध्यम, उत्तम oder तृतीय; vgl. त्रिदिव). RV. 5, 60, 6. AV. 13, 2, 44. 3, 64.
तृतीयस्यामितो दिवि 5, 4, 3. त्रीं राचना वरुणं त्रोरुत द्यूह्नीणि मित्र धा-
रयद्यो रज्ञांसि 69, 1. 2, 27, 8. 7, 87, 5. 101, 4. — d) die *Tochter des Him-*
mels heisst Ushas RV. 1, 183, 2. 4, 30, 8. 7, 79, 3. 9, 51, 1. — e) द्यावा-
पृथिवी (zwei du., die im Veda auch durch ein dazwischentretendes
Wort getrennt werden) *Himmel und Erde* P. 6, 3, 29. 2, 142. RV. 1, 143,
2. 139, 1. 160, 1. 4, 14, 2 u. s. w. ÇAT. Br. 14, 6, 8, 3. 9. KĀND. UP. 7, 4, 2.
8, 1, 3. द्यावापृथिव्यौ P. 6, 3, 29, Sch. H. 938. gen. दिवस्पृथिव्योः RV. 2,